

Verantwoording selectie

Erasmus+ KA2

Strategische Partnerschappen

Call 2018

erasmus+

Colofon

Titel	Verantwoording selectie Strategische Partnerschappen Call 2018
Auteur	Nationaal Agentschap Erasmus+ Onderwijs & Training
Versie	2.0 versie website
Datum	augustus 2018

Inhoudsopgave

1 Strategische partnerschappen in Call 2018	4
2 Werkwijze NA Erasmus+	6
3 Resultaten na beoordeling en selectie	9
3.1 Beschikbare subsidie Call 2018	9
3.2 Ontvankelijke en geselecteerde aanvragen uitgesplitst naar onderwijsveld	9
3.3 Beschikbare, aangevraagde en toegekende subsidie	10
3.4 Toedeling van restsubsidie	10
4 Strategische partnerschappen in het primair en voortgezet onderwijs	12
4.1 Profiel po/vo 2018: het veld, het budget, de aanvragen	12
4.2 Kwaliteit van de aanvragen	14
4.3 Toekenning budget	14
5 Strategische partnerschappen in het middelbaar beroepsonderwijs	16
5.1 Profiel mbo 2018: het veld, het budget, de aanvragen	16
5.2 Kwaliteit van de aanvragen	18
5.3 Toekenning budget	18
6 Strategische partnerschappen in het hoger onderwijs	19
6.1 Profiel ho 2018: het veld, het budget, de aanvragen	19
6.2 Kwaliteit van de aanvragen	20
6.3 Toekenning budget	21
7 Strategische partnerschappen in de volwasseneducatie	22
7.1 Profiel ve 2018: het veld, het budget, de aanvragen	22
7.2 De kwaliteit van de aanvragen	23
7.3 Toekenning budget	24

1 Strategische partnerschappen in Call 2018

Met dit document verantwoordt het Nationaal Agentschap Erasmus+ Onderwijs & Training (NA) hoe de 2018 selectie van projectaanvragen tot stand is gekomen voor Key Action 2 (KA2) Strategische Partnerschappen van het programma Erasmus+ in Nederland voor het primair en voortgezet onderwijs (po/vo), middelbaar beroepsonderwijs (mbo), hoger onderwijs (ho) en de volwasseneneducatie (ve). Een uitgebreide toelichting op de werkwijze van het NA en de resultaten van de selectie van alle KA2-projecten komen in hoofdstuk 2 en 3 aan de orde. De selectie per onderwijsveld wordt vervolgens toegelicht en verantwoord in hoofdstuk 4 t/m 7.

Strategische Partnerschappen vormen een belangrijk onderdeel van *Key Action 2 'Cooperation for innovation and the exchange of practices'* van het op 1 januari 2014 gestarte zeven jaar durende programma Erasmus+ voor Onderwijs, Training, Jeugd en Sport. Ongeveer 28% van het totale Erasmus+ budget is hiervoor geormerkt. Voor de aanvraagronde (Call) 2018 is in Nederland € 17.684.299 beschikbaar voor KA2 in de vier onderwijsvelden. Dat is een stijging ten opzichte van 2017 en in lijn met de door de Europese Commissie (EC) aangegeven jaarlijkse stijging van het budget met 10%.

De actielijn KA2 is bedoeld om projectinitiatieven te ondersteunen gericht op het oplossen van vraagstukken die in één of meer onderwijssectoren spelen. Het betreft altijd een samenwerkingsverband van tenminste drie verschillende organisaties uit drie verschillende landen¹ behorend bij de programmalanden Erasmus+. Het gaat hier om de lidstaten van de EU en vijf aan de EU gelieerde landen (het volledige landenoverzicht is te vinden in de Erasmus+ Programmagids 2018). Daarnaast kunnen organisaties uit partnerlanden, d.w.z. de niet-programmalanden, officieel partner zijn in een strategisch partnerschap², mits hun toegevoegde waarde bewezen wordt geacht.

Er is een grote mate van flexibiliteit in activiteiten die binnen een partnerschapsproject mogelijk zijn en zowel kleinschalige als grootschalige initiatieven worden ondersteund. Een strategisch partnerschap kan worden aangevraagd door onderwijsinstellingen en andere publieke en private organisaties die een bijdrage leveren aan verbetering en innovatie van het onderwijs in de meest brede zin van het woord. De horizontale en sectorspecifieke prioriteiten waar een strategisch partnerschap aan dient te voldoen staan genoemd in de Programmagids Erasmus+ 2018.

Call 2018

Vanaf Call 2017 is voor alle velden (uitgezonderd het ho) expliciet onderscheid mogelijk in de doelstelling van het project: *Development of Innovation of Exchange of Good Practices*. Aanvragers kiezen voor één van beide doelstellingen. Door de twee hoofddoelstellingen van de strategische partnerschappen te splitsen en dus twee verschillende typen projecten te hanteren, is het eenvoudiger om projecten met elkaar te vergelijken in de beoordeling. Vanaf Call 2018 is er bovendien voor de sector po/vo een nieuw type partnerschap voor *Exchange of Good Practices* toegevoegd om scholen meer mogelijkheden voor leerlingenuitwisselingen te bieden: de *School Exchange Partnerships*.

---

¹ Uitzondering hierop zijn de *School Exchange Partnerships* voor po/vo; daar kan het partnerschap ook bestaan uit twee scholen uit twee programmalanden.

² Uitzondering hierop zijn de *School Exchange Partnerships* voor po/vo; daar komen alleen scholen uit de programmalanden Erasmus+ in aanmerking voor deelname.

Bij de uitwisseling van goede voorbeelden gaat het meestal om kleinere projecten. Doel hierbij is vaak het opbouwen van een internationaal netwerk en kwaliteitsverbetering door samenwerking met Europese partners. In dit projecttype is geen budget beschikbaar voor *Intellectual Outputs* en de daaraan verbonden *Multiplier Events*. De totale subsidiebedragen per partnerschap vallen hierdoor gemiddeld lager uit voor dit type project

Bij projecten gericht op de ontwikkeling van innovatie worden kwalitatief hoogwaardige innovatieve resultaten en/of producten verwacht die achteraf breed gedeeld en ingezet kunnen worden. Het gaat hierbij om de ontwikkeling van nieuwe lesmethodes, nieuwe curricula, digitale lesmodules et cetera.

Elk land kan voor alle velden (ho uitgezonderd) kiezen of vooraf het beschikbare bedrag wordt opgesplitst in een deel voor *Development of Innovation* en een deel voor *Exchange of Good Practices*. Tevens is er voor de nieuwe actielijn *School Exchange Partnerships* verplicht een separate selectielijst. Nederland heeft alleen voor po/vo een verdeling aangebracht: 70% voor de *School Exchange Partnerships* en 30% voor de Strategische Partnerschappen voor *Development of Innovation* en *Exchange of Good Practices* tezamen. Dit moet ervoor zorgen dat meer scholen in aanmerking komen voor een subsidie. Voor de sectoren mbo en ve is de keuze gemaakt het budget niet te splitsen.

2 Werkwijze NA Erasmus+

Hieronder worden de processtappen van informatiebijeenkomsten tot en met het selectievoorstel nader toegelicht.

1. Voorlichting

Voorlichting wordt jaarlijks in de periode van oktober tot en met maart uitgevoerd. Sectorspecifieke voorlichtingsdagen in oktober markeren de start van de voorlichting. Daarbij maakt het NA gebruik van de door de Werkgroep Impact ontworpen 'impact tool' (deze werkgroep bestaat uit medewerkers van het NA Erasmus+ Onderwijs & Training én het NA Erasmus+ Jeugd). Doel van de 'impact tool' is om potentiële aanvragers bewust te laten nadenken over welke verandering zij met het beoogde project teweeg willen brengen, zodanig dat het impactvraagstuk het uitgangspunt is voor het ontwerpen van de aanvraag. Deze aanpak is doorgezet bij vervolgbijeenkomsten en adviesgesprekdagen, schrijfsessies en individuele voorlichtingssessies in de periode tot aan de deadline in maart.

2. Ontvankelijkheid

Alle aanvragen zijn gecontroleerd op de ontvankelijkheidscriteria zoals voorgeschreven door de Europese Commissie. Voor de deadline verbeterde en opnieuw ingediende aanvragen stonden dubbel in het systeem; de eerdere versies zijn eerst door het NA verwijderd, waarna de controle heeft plaatsgevonden. In een beperkt aantal gevallen is nog aanvullende informatie opgevraagd. Twee aanvragen bleken uiteindelijk niet ontvankelijk: bij po/vo een aanvraag voor een *School Exchange Partnership* door een organisatie die geen school is en bij mbo een aanvraag die hoorde bij de sector po/vo. Beide aanvragen zijn niet ontvankelijk verklaard en zijn niet meegenomen in het beoordelingsproces. Tevens bleek uit de *double submission check* dat een school bij po/vo drie nagenoeg identieke aanvragen had ingediend, hetgeen vast kwam te staan na nader onderzoek door het NA. Deze drie aanvragen zijn niet verder beoordeeld en worden afgewezen op basis van '*double submission*'.

3. Voorbereiding van experts

Volgens de Europees vastgelegde procedures vindt de selectie van aanvragen op decentraal niveau (nationaal) plaats. De procedures zijn beschreven in de [Guide for Experts](#). Aanvragen voor Strategische Partnerschappen moeten door twee experts worden beoordeeld; een van deze twee experts moet extern zijn. Uitzondering hierop zijn de *School Exchange Partnerships*: hier hoeven geen externe experts ingezet te worden en kan de beoordeling van een aanvraag met een budget lager dan € 60.000 door een expert worden gedaan. Bij alle velden is er dit jaar alleen met externe experts gewerkt; uitzondering hierop waren de *School Exchange Partnerships* met een budget lager dan € 60.000 – deze zijn beoordeeld door interne experts van het NA. De pool van experts is, na zorgvuldige selectie, tot stand gekomen op basis van een '*Call for experts*'. De EC raadt aan experts regelmatig te vervangen door nieuwe experts. Dat heeft ook dit jaar plaatsgevonden. Alle experts nemen deel aan een instructiebijeenkomst verzorgd door het NA. Dit jaar is net als vorig jaar extra aandacht besteed aan het beoordelen van de impact van de ingediende projectaanvragen. Na de selectieperiode vindt er een "terugkomdag" plaats waarin call geëvalueerd wordt. Voordat de aanvragen door de experts worden beoordeeld moet een 'conflict of interest' verklaring worden ondertekend.

4. Beoordelen en scoren

Er zijn vier beoordelingscriteria, die samen 100 punten kunnen opleveren. De vier beoordelingscriteria hebben een drempelwaarde; de helft van het maximum aantal punten dat op het criterium behaald kan worden.

Als de totaalscore minder dan 60 is en/of op één van de criteria beneden de drempelwaarde is gescoord, wordt een projectaanvraag afgekeurd. De vier beoordelingscriteria zijn:

- Relevance of the project (30 punten)
- Quality of the project design and implementation (20 punten)
- Quality of the project team and the cooperation arrangements (20 punten)
- Impact and dissemination (30 punten)

Voor de volledige beschrijving van de criteria wordt verwezen naar p. 114 en 115 van de Erasmus+ Programme Guide (version 1 (2018): 25/10/2017).

De experts maken allereerst afzonderlijk een beoordeling. Wanneer beide beoordelingen ontvangen zijn, dan zal de *Lead Expert* (wordt vooraf aangewezen) het initiatief nemen om samen tot een eindoordeel, de zogenaamde geconsolideerde beoordeling, te komen. De geconsolideerde score hoeft niet automatisch het gemiddelde van de twee afzonderlijke scores te zijn. Het is aan de experts om de uiteindelijke eindscore te bepalen.

Indien de individuele scores van de twee experts 30 punten of meer verschillen of indien twee experts samen echt niet uit de consolidatie komen, wordt een derde expert ingezet. De twee experts van wie de scores het dichtst bij elkaar liggen (mits geen verschil van 30 punten of meer), gaan met elkaar consolideren.

De geconsolideerde beoordeling bestaat uit scores en een toelichting per kwaliteitscriterium, een totaalscore en een algemene feedback op de aanvraag.

5. Feedback experts

Voor reflectie op het beoordelingsproces wordt ieder jaar een terugkombijeenkomst met de experts georganiseerd. In deze bijeenkomst is er ruimte voor het uitwisselen van ervaringen. Waar zijn de experts deze Call tegenaan gelopen en hoe hebben ze eventuele knelpunten opgelost? Wat zijn wij als NA tegengekomen? Tevens staan we stil bij hoe de experts onze dienstverlening vanuit het NA hebben ervaren: wat ging goed en wat kan beter? We halen hiermee waardevolle informatie op en tillen daarmee de kwaliteit van de beoordelingen en onze dienstverlening naar een hoger niveau. De dag wordt tevens benut voor het trainen van de experts op het beoordelen van interim- en eindrapportages van KA2-projecten.

6. Selectie

De projecten die voldoende zijn beoordeeld, worden op een ranglijst gezet. Dit gebeurt, zoals voorgeschreven door de Europese Commissie, per onderwijsveld. Voor po/vo zijn er twee selectielijsten: een voor de *School Exchange Partnerships* en een voor de 'reguliere' Strategische Partnerschappen. Voor de overige velden is er steeds één selectielijst. De subsidie wordt toegekend aan projecten beginnend met het project met de hoogste score, totdat het budget is uitgeput. Eventueel komen enkele resterende projecten op de reservelijst terecht. Mocht één (of meer) van de geselecteerde projecten geen doorgang kunnen vinden dan wordt, conform de eisen van de Europese Commissie, het eerstvolgende project met de hoogste score geselecteerd. Indien bij een of meer onderwijsvelden nog budget over is na toekenning van de geselecteerde projecten, kan het NA overgaan tot toekenning van de hoogst scorende projecten op de reservelijst. Indien nodig wordt budget van het ene naar het andere onderwijsveld overgeheveld.

Het NA voert een check uit om uit te sluiten dat er sprake is van 'multiple submission / funding' van de ingediende projecten. Er is sprake van 'multiple submission / funding' als hetzelfde project in meer dan één programmaland is ingediend of indien een instelling meerdere aanvragen indient

die identiek zijn. Het NA voert tevens een 'financial capacity check' uit op projecten waarbij de begunstigde geen publieke of internationale organisatie is en de subsidieaanvraag voor een bedrag van € 60.000 of meer is. Hierbij wordt de financiële gezondheid van de aanvragende organisatie getoetst. Bovendien dienen alle partnerinstellingen gevalideerd te zijn. De geselecteerde projecten komen onder deze voorbehouden in aanmerking voor subsidie, maar kunnen pas definitief worden toegekend op het moment dat deze checks zijn gedaan en de uitslag positief is.

7. Nationaal Evaluatie Comité

Zodra de beoordelingen definitief zijn en het NA tot een verdeling is gekomen van de gelden over de aanvragers wordt een voorstel voor toekenning van subsidie gemaakt voor het Nationaal Evaluatie Comité. Het Nationaal Evaluatie Comité beslist over dit voorstel en kijkt met name of er sprake is van zorgvuldigheid, billijkheid en redelijkheid en niet van willekeur.

De bijeenkomst van het evaluatiecomité kent de volgende procedure:

- Het comité neemt kennis van de uitkomsten van de ontvankelijkheidscheck;
- Het comité neemt kennis van de uitkomsten van de kwaliteitsevaluatie van de experts;
- Het comité bespreekt het selectievoorstel met inachtneming van de beslisregels die eerder in het werkprogramma zijn vastgelegd.

3 Resultaten na beoordeling en selectie

3.1 Beschikbare subsidie Call 2018

In de tabel hieronder staat het totale budget per veld. In de tweede kolom staan de budgetten die gereserveerd zijn voor de TCA's³, in de derde kolom het bedrag dat is overgeheveld vanuit actielijn KA1 en in de laatste kolom staan de beschikbare budgetten voor Call 2018 KA2 Strategische Partnerschappen.

Sector	Totaal budget KA2	Waarvan voor TCA	Resterend budget van KA1	Budget voor KA2 Partnerships
po/vo	€ 8.459.282	€ 20.000	€ 318.998	€ 8.758.280
mbo	€ 3.135.332	€ 38.000		€ 3.097.332
ho	€ 3.418.888	€ 20.000		€ 3.398.888
ve	€ 2.670.797	€ 35.000		€ 2.635.797
totaal	€ 17.684.299	€ 113.000		€ 17.890.297

3.2 Ontvankelijke en geselecteerde aanvragen uitgesplitst naar onderwijsveld

In de Call 2018 zijn in totaal 173 aanvragen ingediend, waarvan twee niet ontvankelijk bleken. Hieronder worden de aantallen aanvragen die zijn ontvangen en die worden geselecteerd per veld weergegeven. In totaal acht projecten komen op de reservelijst.

Veld	po/vo	po/vo SEP	mbo	ho	ve	totaal
Ingediende aanvragen	13	87	31	27	15	173
Ontvankelijke aanvragen	13	86	30	27	15	171
Aantal voldoende kwaliteit ⁴ en %	12 (92%)	66 (76%)	17 (57%)	23 (85%)	10 (67%)	129 (75%)
Geselecteerd	8	55	13	9	9	94
Reserve	1	1	3	2	1	8

³ TCA staat voor Transnational Cooperation Activities: internationaal georganiseerde activiteiten zoals contact seminars en studiebezoeken op bepaalde thema's.

⁴ Het gaat hier om projecten die voldoende scores (totaalscore van 60 punten of meer en op de onderliggende criteria 50% of meer van de maximale score voor betreffend criterium).

De dalende trend in het aantal ingediende aanvragen is dit jaar gekeerd; er zijn meer aanvragen ingediend door po/vo, mbo en ve. De stijging in het aantal ontvangen aanvragen is het grootst bij po/vo door de belangstelling voor de School Exchange Partnerships voor po/vo, waar maar liefst 50 aanvragen meer zijn ingediend dan voor de vergelijkbare actielijn in 2017. In de volgende hoofdstukken worden de trends per veld verder toegelicht.

2014	2015	2016	2017	2018
235	202	145	112	173

3.3 Beschikbare, aangevraagde en toegekende subsidie

Na selectie zijn de projecten per veld op basis van de scores op rangorde gezet. Alleen de projecten die op alle vier de criteria minimaal 50% van de toe te kennen punten scoren én 60 punten of meer in totaal, komen in aanmerking voor subsidie. Per veld is gekeken hoeveel projecten er gefinancierd kunnen worden (zie selectielijsten in de bijlage). Voor alle velden zijn één tot drie projecten op de reservelijst geplaatst.

In de tabel hieronder staat het voorstel voor toekenning per veld. Naar aanleiding van de restbedragen / over-committering is budget herverdeeld binnen en tussen de velden. Deze herverdeling wordt toegelicht in paragraaf 3.4.

Veld	po/vo	po/vo SEP	mbo	ho	ve	totaal
Beschikbare subsidie	€ 2.627.484	€ 6.130.796	€ 3.097.332	€ 3.398.888	€ 2.635.797	€ 17.890.297
Subsidie aangevraagd	€ 3.681.048	€ 8.928.465	€ 4.431.473	€ 10.408.839	€ 4.303.198	€ 31.753.023
Voorstel toekenning	€ 2.544.314	€ 6.258.449	€ 3.130.812	€ 3.311.571	€ 2.585.125	€ 17.830.271
Rest bedrag	€ 83.170	- € 127.653	- € 33.480	€ 87.317	€ 50.672	€ 60.026

3.4 Toedeling van restsubsidie

In tabel in paragraaf 3.2 is per veld weergegeven of er een restbedrag is of dat er sprake is van over-committering. In overleg met het MT van het NA is tot een herverdeling van de restbudgetten besloten.

De middelen blijven binnen de sectoren, met uitzondering van ho. Daar gaat het restbudget naar de po/vo *School Exchange Partnerships*. Bij mbo wordt een klein bedrag over-gecommitteerd en het restbudget van ve gaat naar KA1 ve.

Hieronder staat de gedetailleerde weergave van de herverdeling van het budget.

veld	po/vo	po/vo SEP	mbo	ho	ve
restbedrag	€ 83.170	- € 127.653	- € 33.480	€ 87.317	€ 50.672
1 ^e reserve	€ 233.420	€ 131.768	€ 101.035	€ 437.721	€ 215.198
2 ^e reserve	n.v.t.	n.v.t.	€ 276.729	€ 446.715	n.v.t.
3 ^e reserve	n.v.t.	n.v.t.	€ 181.130	n.v.t.	n.v.t.

veld	po/vo	po/vo SEP	mbo	ho	ve
nog nodig voor 1^e reserve	€ 150.250	€ 88.934 ⁵	€ 101.035 ⁶	€ 350.404	€ 164.526
score 1 ^e reserve	64,5	64,7	60,0	76,5	62,0
score 2 ^e reserve	n.v.t.	n.v.t.	60,0	76,0	n.v.t.
score 3 ^e reserve	n.v.t.	n.v.t.	60,0	n.v.t.	n.v.t.

herverdeling naar KA2 :	po/vo	po/vo SEP	mbo	ho	ve
van KA2 po/vo		€ 83.170			
van KA2 ho		€ 87.317			

herverdeling naar KA1 :	po/vo	po/vo SEP	mbo	ho	ve
van KA2 ve					€ 50.672

⁵ Dit bedrag is reeds gebaseerd op de door het MT van het NA geaccordeerde herverdeling van KA2 po/vo en KA2 ho naar KA2 po/vo SEP

⁶ Dit bedrag is reeds gebaseerd op de door het MT van het NA geaccordeerde over-committing bij KA2 mbo

4 Strategische partnerschappen in het primair en voortgezet onderwijs

4.1 Profiel po/vo 2018: het veld, het budget, de aanvragen

Het veld

De veranderingen van Erasmus+ voor de sector primair en voortgezet onderwijs zijn en blijven groot. De uitgebreide aanvraagprocedure, de hoeveelheid informatie en vooral de inhoudelijke invulling van een strategisch partnerschap stelt de sector voor een uitdaging. Van projecten wordt een beleidsrijkere invulling verwacht, een verband tussen de activiteiten en de resultaten van het partnerschap en het beleid van de deelnemende instellingen. Ook na vijf jaar Erasmus+ blijft dit met name voor de scholen nog steeds een uitdaging. Met de komst van het nieuwe type strategisch partnerschap, de *School Exchange Partnerships*, lijkt de sterke daling die de afgelopen jaren in de aantallen ingediende aanvragen te zien waren, gekeerd te zijn. Het nieuwe projecttype is vanwege zijn laagdrempeligheid een alternatief voor scholen die eerder gebruik maakten van de IPV-mobiliteitssubsidies.

Strategische partnerschappen hebben sinds de Call 2016 twee hoofddoelstellingen: de ontwikkeling van innovatie (*Development of Innovation*) en de uitwisseling van goede voorbeelden (*Exchange of Good Practices*). Afhankelijk van de doelstelling van het project en samenstelling van het partnerschap kiest de aanvrager voor één van beide typen partnerschappen. Deze keuze heeft invloed op het beschikbare subsidiebedrag en de projectdoelstellingen. De subsidiebedragen per type partnerschap passen in deze structuur beter bij de reikwijdte en doelstellingen van het project.

Met ingang van de Call 2018 is er specifiek voor funderend onderwijs een nieuwe actielijn gecreëerd, de *School Exchange Partnerships*, om nóg meer te voldoen aan de behoefte van scholen om leerlingen en docenten en schoolleiders uit te wisselen. Het nieuwe type project maakt het programma meer toegankelijk voor scholen die willen starten met Erasmus+ of die een project willen dat meer gericht is op mobiliteit en bijdraagt aan de ontwikkeling van de school als organisatie. Het is geen terugkeer naar het Comenius-programma; het project moet een inhoudelijke component hebben en gericht zijn op school development.

Nationale Agentschappen dienen een aparte selectielijst met eigen budget (tenminste 50% van het totale KA2 budget voor po/vo) voor deze partnerschappen te hanteren. Het Nederlandse NA heeft na overleg met het ministerie van OCW besloten om 70% van het budget te reserveren voor de *School Exchange Partnerships* en 30% voor de overige strategische partnerschappen. Dit blijkt een goede keuze te zijn geweest; op beide selectielijsten kunnen projecten tot een score van rond de 65 punten toegekend worden. Op de selectielijst voor de 'reguliere' strategische partnerschappen wordt, in tegenstelling tot voorgaande jaren, geen verdere verdeling meer gemaakt naar *Development of Innovation* en *Exchange of Good Practices*, met name omdat er in de afgelopen jaren onder deze specifieke actielijn weinig tot geen projecten voor *Exchange of Good Practices* werden ingediend. Ook dit blijkt een goede keuze te zijn geweest; slechts twee van de dertien aanvragen waren voor *Exchange of Good Practices*.

Het budget

Voor strategische partnerschappen po/vo is dit jaar in totaal een budget van € 8.459.282 beschikbaar. Hiervan is € 20.000 bestemd voor TCA's po/vo. Het budget wordt aangevuld met de € 318.998 die resteerde na de selectie van de KA1 mobiliteitssubsidies voor po/vo van de Call 2018.

Het totale budget voor KA2 po/vo komt hiermee op € 8.758.280 waarvan 70% voor de *School Exchange Partnerships* (€ 6.130.796) en 30% voor de overige strategische partnerschappen (€ 2.627.484) is bestemd.

Voor de *School Exchange Partnerships* (KA229) tussen alleen scholen zijn maar liefst 87 aanvragen ontvangen, waarvan 86 ontvankelijk waren (een aanvrager was geen school). Het aangevraagde bedrag voor deze actielijn was in totaal € 8.928.465. Van de 86 ontvankelijke aanvragen voldeden 66 aan de kwaliteitscriteria, drie aanvragen van een en dezelfde school kwamen niet door de *double submission* check en zeventien aanvragen zijn als onvoldoende beoordeeld door de experts. Van het beschikbare budget kunnen 55 van de 66 als voldoende beoordeelde projecten gesubsidieerd worden.

Voor de overige Strategische Partnerschappen (KA201) zijn in totaal dertien aanvragen ingediend die allemaal ontvankelijk waren. Het aangevraagde bedrag voor deze actielijn was in totaal € 3.681.048. Van deze projecten voldeden twaalf aan de kwaliteitscriteria; een aanvraag is als onvoldoende beoordeeld door de experts. Van het beschikbare budget kunnen acht van de twaalf als voldoende beoordeelde projecten gefinancierd worden.

Voor zowel KA229 als KA201 zijn er voor sommige projecten aanpassingen gedaan in het budget. De aanpassingen voor KA229 hebben grotendeels te maken met de technische mankementen van de nieuwe online aanvraagformulieren, waardoor veel budgetten onvolledig of foutief in de systemen terecht zijn gekomen. De Europese Commissie heeft alle Nationale Agentschappen verzocht om het informeren van de aanvragers over de resultaten van selectie voor dit type partnerschappen uit te stellen tot 10 augustus 2018 en in de tussentijd een aanvullende check uit te voeren, vanwege de mogelijkheid tot discrepanties tussen de budgetten. De aanpassingen in de budgetten van KA201 projecten zijn aangebracht naar aanleiding van adviezen van de experts en hebben betrekking tot het verminderen dan wel tot het (gedeeltelijke) afkeuren van de aangevraagde *Exceptional Costs* of het verminderen van de bedragen aangevraagd voor de *Intellectual Outputs*.

De aanvragen

In Call 2014 dienden 135 instellingen een aanvraag in, het jaar daarna in 2015 was dit aantal gedaald naar 89, in 2016 naar 58 en in 2017 naar 52 aanvragen. Met de komst van de nieuwe actielijn specifiek voor scholen is het aantal ingediende aanvragen dit jaar gestegen naar 100, waarbij het aantal aanvragen voor de 'reguliere' strategische partnerschappen redelijk stabiel is door de jaren heen en het aantal aanvragen voor partnerschappen tussen alleen scholen explosief is gestegen, van 37 in 2017 naar 87 dit jaar.

De 'reguliere' Strategische Partnerschappen voor po/vo (KA201) zijn veelal projecten met actoren uit verschillende onderwijssectoren, maar ook met organisaties van buiten het onderwijs. Deze projecten werken echter wel allemaal toe naar outputs die inzetbaar zijn in het primair en/of voortgezet onderwijs. Veel projecten geven aan te werken aan horizontale Europese prioriteiten zoals *Open education and innovative practices in a digital era* en *Development of relevant and high-quality skills and competences*. Sector-specifieke prioriteiten als *Strengthening the profile(s) of the teaching profession* en *Promoting the acquisition of skills and competences* worden ook veelvuldig genoemd.

Met het wegvallen van de mobiliteitssubsidies onder de nationale IPV-regeling en met de komst van het nieuwe type *School Exchange Partnerships* hebben veel voormalige IPV- en Comenius-scholen de weg weten te vinden naar Erasmus+. Het NA heeft deze scholen ook actief benaderd.

Het resulteerde in een enorme stijging van het aantal aanvragen, van 37 vorig jaar voor de *School Partnerships* naar 87 dit jaar voor *School Exchange Partnerships*. Gezien de doelstellingen van dit type partnerschap is het geen verrassing dat de meest genoemde sectorspecifieke prioriteit *Promoting the acquisition of skills and competences* is en de meest genoemde horizontale prioriteit *Social and educational value of European cultural heritage*. Helaas is wel gebleken dat niet alle scholen de insteek van Erasmus+ voor een beleidsrijkere invulling van internationale samenwerkings- en uitwisselingsprojecten hebben begrepen. In aanloop naar de Call 2019 zal het NA hier dan ook extra aandacht aan besteden.

4.2 Kwaliteit van de aanvragen

Strategische Partnerschappen KA201 (zonder SEP – *School Exchange Partnerships*)

Van de dertien ontvankelijk verklaarde aanvragen voor strategische partnerschappen voldoet één aanvraag niet aan de kwaliteitscriteria. Deze aanvraag scoort op twee van de beoordelingscriteria onder de drempelwaarde.

De geconsolideerde scores van de dertien projecten liggen tussen 52,0 een 88,0 punten. De geconsolideerde scores van de projecten die worden toegekend, zijn gelijk of hoger dan 69,5 punten. Dit is een stijging van drie punten ten opzichte van 2017. Het slagingspercentage ligt dit jaar op 67%, wat een daling is ten opzichte van 2017 waarin 100% van de aanvragen kon worden toegekend. Het lagere slagingspercentage wordt echter mede veroorzaakt door een lager budget voor dit type partnerschap omwille van de stimulering van de *School Exchange Partnerships*. Twee ingediende projecten zijn een vervolg op en verdieping van reeds afgeronde succesvolle Strategische Partnerschappen van voorgaande jaren.

School Exchange Partnerships KA229 (SEP)

Om de kwaliteit van dit nieuwe type partnerschap te waarborgen heeft het een NA gevarieerd voorlichtingsrepertoire toegepast, waaronder naast de gebruikelijke landelijke voorlichtingsrondes en adviesgesprekken ook regionale sessies en een schrijfsessie. Dit om enerzijds het maximale maatwerk te kunnen bieden aan de scholen die nieuw zijn in het programma, en anderzijds om adequate begeleiding in het veranderde kader te leveren aan de meer ervaren scholen.

Van de 86 ontvankelijk verklaarde aanvragen voor *School Exchange Partnerships* moeten drie worden afgewezen naar aanleiding van de *double submission check* (deze projecten zijn niet inhoudelijk beoordeeld). Zeventien aanvragen voldeden niet aan de kwaliteitscriteria. De geconsolideerde scores van de beoordeelde partnerschappen liggen tussen 30,0 en 93,5 punten. De scores van de projecten die binnen het budget kunnen worden toegekend, beginnen bij 65,5 punten.

Het slagingspercentage van de aanvragen die boven de drempelwaarde scoren, is 83,3%. Dat is een daling in vergelijking met de resultaten voor strategische schoolpartnerschappen (voorganger van deze actielijn) uit 2017, waarin het slagingspercentage van de aanvragen met scores boven de drempelwaarde 100% was. Het aantal ingediende aanvragen lag in 2017 echter veel lager dan dit jaar. De forse stijging van het beschikbaar gestelde budget voor KA2 in de sector po/vo blijkt onvoldoende voor het aantal projecten dat boven de *threshold* scoort.

4.3 Toekenning budget

Voor po/vo zijn er dit jaar twee selectielijsten: een voor de *School Exchange Partnerships* en een voor de 'reguliere' Strategische Partnerschappen po/vo.

Op basis van het beschikbare budget en uitkomst van de beoordeling is de totale toekenning voor de 'reguliere' Strategische Partnerschappen € 2.544.314. Hierdoor resteert een bedrag van € 83.170. Dit bedrag wordt toegevoegd aan het budget voor de *School Exchange Partnerships*. Een project wordt op de reservelijst geplaatst; voor dit project is een bedrag van € 233.420 nodig.

Op basis van het beschikbare budget en uitkomst van de beoordeling is de totale toekenning voor de *School Exchange Partnerships* € 6.258.449. De toekenning overschrijft het beschikbare budget met € 44.483. Het voorstel is dat de restgelden van KA2 ho eveneens worden toegevoegd aan KA2 po/vo *School Exchange Partnerships*. Daarmee creëren we een buffer conform het advies van de Europese Commissie. Vanwege de fouten in de budgetten die in de database geslopen zijn na het overhevelen van de online ingediende projectaanvragen door de scholen, raadt de EC aan om ongeveer 1% van het budget achter de hand houden voor *School Exchange Partnerships* met fouten in het budget bij deze specifieke actielijn. De EC heeft een aantal projecten geïdentificeerd waar fouten in het budget waren geslopen. Het NA heeft daarop een aanvullende controle uitgevoerd op overige projecten die boven de *threshold* scoorden en daarbij zijn nog meer discrepanties in de budgetten naar voren gekomen. De EC houdt er in haar brief aan de NA's rekening mee dat tot het moment van contracteren (eind augustus) aanvullende wijzigingen in het budget nodig zouden kunnen zijn. Hiertoe heeft het NA de genoemde buffer nodig. Mocht dit budget na contractering niet aangewend zijn, dan kan het worden ingezet voor de reservelijst. Tenslotte is één project op de reservelijst geplaatst; voor dit project is een bedrag van € 131.768 nodig. De overige projecten ontvangen direct een afwijzing. De kans dat een reserveproject alsnog een toekenning krijgt is minimaal. Het NA kiest er derhalve voor een heel kleine reservelijst te hanteren.

5 Strategische partnerschappen in het middelbaar beroepsonderwijs

5.1 Profiel mbo 2018: het veld, het budget, de aanvragen

Het veld

Het mbo-veld kent initiële en post-initiële opleidingen verzorgd door publiek gefinancierde instellingen, bedrijfsopleidingen en private opleidingsinstituten. In EU-termen gaat het om Initial VET en Continuïng VET. Elke organisatie die actief is in of voor het mbo mag aanvragen, waarmee de aanvragers een diverse groep kunnen vormen van scholen, gemeentes, ondernemers en bijvoorbeeld een zorginstelling.

Het Nederlandse mbo verkeert in een transformatie waarbij de implementatie van een nieuwe kwalificatiestructuur duidelijk zichtbaar wordt. De introductie van keuzedelen is aangegrepen om vernieuwing aan te brengen in het onderwijsaanbod. S-BB met de sectorkamers en bedrijfstakgroepen is een belangrijke actor voor de Europese onderwijsprogramma's door hun positie dichtbij het bedrijfsleven en de bediening van het gehele land. Dat is zeker voor een project onder KA2 van groot belang. Begin 2017 zijn leden van de bedrijfstakgroepen via de MBO Raad benaderd met een enquête. Daaruit bleek dat zij de volgende top drie zien als meest brandende kwesties voor het mbo:

1. Aansluiting op de arbeidsmarkt, samenwerking met bedrijfsleven 67%
2. Kwaliteit van onderwijs en kwaliteitszorg 50%
3. Curriculum en examinering (validatie, flexibiliteit, kwaliteit) 46%

78% van de respondenten heeft aangegeven dat bovenstaande kwesties mogelijkheden biedt voor hun organisatie om subsidie voor een Strategisch Partnerschap (Key Action 2) in te zetten.

Vervolgens is naar de obstakels gevraagd en hoe het NA kan bijdragen in het wegnemen ervan. De tips zullen worden opgenomen richting de nieuwe Call.

Het Nederlandse mbo-veld maakt de laatste jaren gestaag vorderingen in de internationalisering en de versterking van het beroepsonderwijs. Momenteel hebben 37 mbo-instellingen de Erasmus+ VET Mobility Charter (KA1) behaald. Naast het organiseren van mobiliteit hebben deze instellingen aangetoond te beschikken over een strategie voor internationalisering van leerinhouden, kwalificaties en curriculum, en te werken aan het verhogen van de kwaliteit. Strategische partnerschappen (KA2) zijn een goede mogelijkheid om de aandachtsgebieden van mobiliteitsprojecten te verbeteren.

Bij de beoordeling van aanvragen is net als vorig jaar sterk gelet op de relevantie en impact voor het mbo-stelsel vanuit de vragen: past de aanvraag bij het veld en gaat het structureel iets bijdragen aan verbetering van de kwaliteit van het mbo? De impact van een project moet voor de projectpartners een initiatief tot innovatie vormen, maar dit moet verder gebracht worden dan de eigen omgeving. Beoordelaars hebben in dit opzicht speciaal gelet op de projectimpact in bredere omgeving, buiten het eigen partnerschap. Ook is gekeken naar in hoeverre aanvragers aansluiten bij wat andere mbo instellingen in gang hebben gezet nationaal of internationaal op het betreffende onderwerp van het project.

Het budget

Voor 2018 is een budget van € 3.097.332 voor KA2 Strategische partnerschappen gereserveerd, exclusief € 38.000 voor de TCA's. Dit is een verlaging van € 738.577 ten opzichte van het beschikbare bedrag in 2017 (€ 3.835.909). Voor de verlaging is gekozen door de uitkomsten van de twee voorgaande jaren. In 2016 en in 2017 was het budget voor het mbo niet uitgeput.

De aanvragen

Het doel van een KA2 aanvraag is het ontwikkelen, overdragen en/of implementeren van innovatieve toepassingen. Voor het mbo kan dit via een '*Development of Innovation*' of '*Exchange of Good Practices*'. De *Exchange of Good Practices* projecten hebben vaak een kleiner budget, omdat hier geen *Intellectual Outputs* wordt ontwikkeld en gedeeld via een *Multiplier Event*. Een vooraf vastgestelde budgetscheiding is niet nodig in het mbo veld omdat er reeds een spreiding zichtbaar is van deze twee verschillende projectsoorten.

Ten opzichte van vorig jaar is het aantal aanvragen gestegen met negen aanvragen. Het is een hoopvolle breuk met de daling van de laatste twee jaren.

VET Overzicht percentage van aanvragen boven de *threshold* vanaf 2014

Jaar	aantal aanvragen	% van onder de drempelwaarde of < 60 %	% van de aanvragen met een score > 60 punten	Aantal toegekende projecten
2018	30	43%	57%	13
2017	19	37%	74%	12
2016	24	50%	50%	12
2015	42	52%	48%	13
2014	43	56%	44%	13

VET Overzicht slagingspercentage (afgerond) voor alle aanvragen en op basis van score vanaf 2014:

Jaar	Slagingspercentage van alle aanvragen	Slagingspercentage bij een score van > 60
2018	43%	76%
2017	63%	86%
2016	50%	100%
2015	31%	65%
2014	30%	68%

Het NA heeft actief ingezet op het (beter) informeren van de doelgroep over het beschikbare budget en mogelijkheden van het programma en de ondersteuning met nieuw ontwikkelde materialen en het voeren van individuele gesprekken.

Dit jaar zijn er in totaal 30 KA2 mbo aanvragen ontvankelijk verklaard. Hiervan richten zich zes aanvragen op *Exchange of Good Practices* en 24 op *Development of Innovation*. Er is voor een bedrag van 6,7 miljoen euro subsidie aangevraagd.

Met de verwachte budget-stijging in Erasmus+ van jaarlijks 10% de komende jaren zal het NA extra energie steken in de promotie van strategische partnerschappen voor het mbo-veld.

Daarnaast zal extra worden ingezet op het verhogen van de kwaliteit van de projectaanvragen.

5.2 Kwaliteit van de aanvragen

De kwaliteit van aanvragen heeft net als andere jaren aandacht gekregen door middel van een extra training, voorlichting en adviesgesprekken. Voor geïnteresseerde organisaties met een concreet projectidee is er een aanvullende training georganiseerd, een zogenaamde schrijfsessie. Deze training is voor het eerst door het NA georganiseerd ten behoeve van technisch schrijfadvis. In Call 2018 is ongeveer 57% van de aanvragen, zeventien van de 30, van voldoende kwaliteit bevonden. Dertien aanvragen scoren onvoldoende. De meeste afgewezen projecten hebben in totaal onvoldoende punten behaald, maar enkele projectaanvragen scoren heel specifiek op één onderdeel onder de maat en zijn daarom afgewezen. Een verklaring voor de uitgebleven stijging van het percentage aanvragen boven de drempel behoeft nadere analyse. De analyse leidt wellicht tot een andere aanpak om de kwaliteit van de aanvragen te verhogen in de volgende call. Het gemiddelde aangevraagde budget van de toegekende projecten is € 233.099 en loopt uiteen van nog geen € 60.000 tot meer dan € 400.000. Van de zeventien voldoende scorende aanvragen kunnen er dertien van het beschikbare budget worden gefinancierd. De slagingskans voor een aanvraag van voldoende kwaliteit is hiermee 76%.

5.3 Toekenning budget

Op basis van het beschikbare budget en uitkomst van de beoordeling is de totale toekenning voor mbo € 2.980.137,00. Het eerstvolgende project dat op de reservelijst staat heeft een aangevraagd budget van € 150.675. Met een overschrijding van 1% van het mbo budget kan dit project toegekend worden.

Daaropvolgend zullen er nog drie projecten met eenzelfde score van 60,0 punten op de reservelijst worden geplaatst. De kans dat een reserveproject alsnog een toekenning krijgt is minimaal. Het NA kiest er derhalve voor een korte reservelijst te hanteren. De overige projecten ontvangen direct een afwijzing.

6 Strategische partnerschappen in het hoger onderwijs

6.1 Profiel ho 2018: het veld, het budget, de aanvragen

Het veld

De Nederlandse hogeronderwijsinstellingen hebben jarenlange ervaring met het aanvragen van Europese samenwerkingsprojecten. Binnen het programma Erasmus+ zijn dit projecten die vallen onder de decentrale KA2-acties, de strategische partnerschappen, en onder de centrale KA2-acties, zoals projecten in het kader van capaciteitsopbouw en de grote, meer innovatieve, *Knowledge Alliances*.

De strategische partnerschappen kunnen klein- of grootschalig zijn en betreffen een samenwerking met partners binnen de onderwijssector(en) en/of met partners daarbuiten. Er is een grote vrijheid in het soort project dat kan worden aangevraagd, zolang het project maar bijdraagt aan een bepaalde mate van innovatie en verbetering van het hoger onderwijs in Europa.

Erasmus+ heeft als doelstelling dat de projecten aantoonbare impact hebben en dat de uitkomsten duurzaam zijn.

Budget

Het voor KA2 ho geormerkte budget voor 2018 is € 3.398.888. Dit is ruim € 190.000 meer dan in 2017. Het budget dat door de EC voor Nederland is geormerkt voor KA2 Strategische Partnerschappen Call 2018 is met € 1.637.717 aangevuld vanuit andere actielijnen, met name KA103 (mobiliteit ho binnen de programmalanden). Hier is evenals voorgaande jaren voor gekozen, omdat dan een wat aansprekender aantal projecten gehonoreerd kan worden. Het NA heeft er derhalve voor gekozen om het budget voor KA2 SP zoveel mogelijk te verhogen, met inachtneming van de overhevelingsregels van de EC en ook met inachtneming van het ook al niet al te ruime KA1 mobiliteit budget. In deze Call is het totaal aangevraagde budget € 10.408.839; de gemiddelde budgetaanvraag is ruim € 385.513.

De aanvragen

Het NA heeft dit jaar 27 ho-aanvragen ontvangen. Alle aanvragen zijn ontvankelijk verklaard.

De aanvragen zijn afkomstig van:

- 10 universiteiten (nagenoeg gelijk gebleven ten opzichte van voorgaande jaren);
- 7 hbo-instellingen (dit is lager dan vorig jaar en drie hogescholen hebben ieder twee aanvragen ingediend);
- 1 universitair medisch centrum (een daling ten opzichte van 2017);
- 5 niet-onderwijs-instellingen (nagenoeg gelijk gebleven ten opzichte van vorig jaar).

Het aantal aanvragen is ten opzichte van voorgaande jaren verder gedaald:

Call jaar	Aantal ontvankelijke aanvragen
2018	27
2017	31
2016	37
2015	41
2014	44

Het NA ziet dit niet als een zorgelijke ontwikkeling, omdat er nog steeds meer dan voldoende goede projectvoorstellen worden ingediend. Zij ziet een aantal mogelijke oorzaken voor deze daling:

- Betere informatie over waar een strategisch partnerschap aan moet voldoen en welke kaders er zijn (natuurlijke selectie);
- Door adviesgesprekken worden projectideeën verder aangescherpt, maar wordt ook een aantal projectideeën juist niet ingediend.

Eén universiteit en drie hogescholen hebben ieder twee aanvragen ingediend. Twee organisaties hebben niet eerder een KA2-aanvraag ingediend. Elf aanvragers die al eerder een aanvraag hebben ingediend, hebben dit jaar datzelfde project (een verbeterde versie) weer ingediend. Zes daarvan komen nu in aanmerking voor subsidie.

6.2 Kwaliteit van de aanvragen

De geconsolideerde scores van de aanvragen liggen tussen de 46,0 en 84,5 punten. Vier projecten komen niet in aanmerking voor subsidie, omdat zij op één of meerdere van de beoordelingscriteria onder de drempelwaarde scoren en/of hun eindscore lager is dan 60,0 punten. Dit betreft 14% van de aanvragen, 5% minder dan vorig jaar.

Er komen 23 aanvragen in aanmerking voor subsidie, waarvan zeventien voorstellen 70,0 punten of hoger scoren. Het aantal aanvragen is dit jaar weliswaar gedaald, maar de ingediende aanvragen scoren beter.

Overzicht percentage van aanvragen boven de *threshold* vanaf 2014:

Jaar	aantal aanvragen	% van onder de drempelwaarde of < 60 %	% van de aanvragen met een score > 60 punten
2018	27	14%	85%
2017	31	19%	81%
2016	38	29%	71%
2015	41	29%	71%
2014	44	34%	66%

Overzicht slagingspercentage (afgerond) voor alle aanvragen en op basis van score vanaf 2014:

Jaar	Slagingspercentage van alle aanvragen	Slagingspercentage bij een score van > 60
2018	33%	39%
2017	26%	32%
2016	18%	26%
2015	17%	24%
2014	14%	21%

6.3 Toekenning budget

Op basis van het beschikbare budget is de totale toekenning voor ho € 3.311.571. Er blijft een bedrag over van € 87.317. Dit is ruim € 350.000 te weinig voor het volgende ho project op de lijst. Er zijn twee aanvragen op de reservelijst geplaatst. De overige projecten ontvangen direct een afwijzing. De kans dat een reserveproject alsnog een toekenning krijgt is minimaal. Het NA kiest er derhalve voor een heel kleine reservelijst te hanteren.

7 Strategische partnerschappen in de volwasseneducatie

7.1 Profiel ve 2018: het veld, het budget, de aanvragen

Het veld

De volwasseneneducatie in Nederland is volop in beweging. De gedwongen winkelnering voor de bekostigde educatie is in afbouw en decentrale aansturing vindt plaats via 35 arbeidsmarktregio's. Iedere arbeidsmarktregio heeft een contactgemeente die verantwoordelijk is voor de besteding van het educatiebudget. Gemeenten hebben zo meer beleidsvrijheid en kunnen volwasseneneducatie ook verbinden aan andere beleidsterreinen. Middelen blijven geormerkt binnen de Wet Educatie Beroepsonderwijs tot en met 2019. In ditzelfde jaar zal de wet gewijzigd worden. Wat dat precies voor de inzet van middelen in 2020 en daarna zal betekenen, is momenteel nog niet duidelijk.

Maatschappelijke organisaties als bibliotheken, welzijnsinstellingen en vrijwilligersorganisaties vervullen een steeds grotere rol binnen de volwasseneneducatie en weten hiervoor ook de Erasmus+ subsidie te vinden. Er worden samenwerkingsverbanden gesloten en ook universiteiten en hogescholen zetten zich in om volwassenen met een lager opleidingsniveau te helpen zich te redden in de samenleving. Aansluiting met Leven Lang Leren en het mbo-veld blijven belangrijke issues binnen de volwasseneneducatie. Samenwerking met het in 2018 opgerichte Kennispunt MBO Leven Lang Ontwikkelen opgericht biedt kansen om deze issues ook via Erasmus+ aan te pakken.

Het actieprogramma Tel mee met Taal, waarmee de departementen OCW, VWS en SZW gezamenlijk willen tegengaan dat mensen met een beperkte taalvaardigheid aan de kant komen te staan, is verlengd tot en met 2019. Domeinen waar de aanpak van laaggeletterdheid zich binnen dit programma op focust zijn het gezin, de arbeidsmarkt, de gezondheidszorg en het sociale domein. Middels drie dialoogdagen gaan de VNG en de ministeries van OCW, SZW en VWS en BZK in de zomer van 2018 met een brede groep mensen in gesprek over de toekomstige aanpak van laaggeletterdheid. Gedurende 2019 zal het vervolg op Tel mee met Taal met behulp van deze input verder vorm krijgen.

Binnen het programma Erasmus+ wordt de volgende uitleg gegeven aan volwassenen educatie: 'All forms of non-vocational adult education, whether of a formal, non-formal or informal nature (for continuous vocational training see 'VET')'. De Europese Agenda voor volwasseneneducatie benadrukt de noodzaak van alle vormen van volwasseneneducatie (formeel, niet-formeel en informeel leren), of het nu gaat om de verwerving van nieuwe vaardigheden, om actief burgerschap of om persoonlijke ontwikkeling en voldoening. Meer volwasseneneducatie kan Europa helpen de economische crisis te overwinnen, aan de behoefte aan nieuwe vaardigheden te voldoen en de vergrijzende beroepsbevolking productief te houden. Leren is ook van essentieel belang voor de sociale integratie en actief burgerschap.

Een organisatie voor volwasseneneducatie kan elke publieke of private organisatie zijn, actief in het volwasseneneducatie veld. Dit maakt de groep aanvragers zeer divers. Het Electronic Platform for Adult Learning in Europe (EPALE) is een online platform voor én door professionals die werkzaam zijn in de volwasseneneducatie. Via het platform kunnen docenten, opleiders, beleidsmakers en onderzoekers onderling contact leggen, kennis delen en ideeën opdoen. EPALE is een initiatief van de Europese Commissie en maakt deel uit van het subsidieprogramma Erasmus+. Er wordt nauw samengewerkt met het NSS EPALE voor de implementatie van Erasmus+; denk bijvoorbeeld aan promotie en het bereiken van nieuwe doelgroepen en het verspreiden van projectresultaten.

Het budget

Voor 2018 is een budget gereserveerd van € 2.670.797, waarvan € 35.000 voor de Transnational Cooperation Activities (TCA's) bestemd is. Het budget is ongeveer een half miljoen verhoogd ten opzichte van het beschikbare bedrag in 2017 (€ 2.173.135).

De aanvragen

Binnen de Erasmus+ subsidie voor de volwasseneducatie moeten organisaties de keuze maken welk type Strategic Partnerships zij aanvragen: een relatief klein partnerschap met als doel 'Exchange of Good Practices' of een meer omvangrijk partnerschap met als doel 'Development of Innovation'. Er is door het Nationaal Agentschap geen budgetscheiding gemaakt omdat de budgetsplitsing vorig jaar niet effectief gebleken is voor het stimuleren van projecten gericht op 'Exchange of Practise'.

Vergeleken met vorig jaar, toen er elf aanvragen waren ingediend, is het aantal weer iets toegenomen (na eerdere jaren waarin rond 30 aanvragen werden ingediend). De gemiddelde ve aanvraag is € 286.880.

Adult Education Overzicht percentage van aanvragen boven de *threshold* vanaf 2014

Jaar	aantal aanvragen	% van onder de drempelwaarde of < 60 %	% van de aanvragen met een score > 60 punten	Aantal toegekende projecten
2018	15	33%	67%	9
2017	11	55%	45%	5
2016	29	41%	59%	6
2015	30	50%	50%	5
2014	21	43%	57%	5

Adult Education Overzicht slagingspercentage(afgerond) voor alle aanvragen en op basis van score vanaf 2014:

Jaar	Slagingspercentage van alle aanvragen	Slagingspercentage bij een score van > 60
2018	60%	90%
2017	45%	100%
2016	21%	35%
2015	17%	33%
2014	24%	42%

7.2 De kwaliteit van de aanvragen

In 2018 is voor 4,3 miljoen euro aan projectgelden aangevraagd. Het gaat dit jaar om vijftien projectaanvragen. Van de vijftien aanvragen hebben tien projecten voldoende gescoord om in aanmerking te komen voor toekenning. De geconsolideerde scores liggen hoog; tussen 73,0 en 87,0 punten. Het NA heeft in de aanloop naar de Call 2018 actief ingezet op het verhogen van de kwantiteit en kwaliteit van aanvragen door bijvoorbeeld een inspirerende voorlichtingsbijeenkomst in het najaar van 2017 en de persoonlijke begeleiding in de aanloop van het schrijven van de aanvraag.

De experts zijn door het NA geïnstrueerd om tijdens het beoordelen kritisch te kijken naar de vier criteria (relevantie, projectopzet, partnerschap en impact). Er hebben in een aantal gevallen intensieve discussies plaatsgevonden tussen experts om te bepalen wat wel en wat niet tot de volwasseneneducatie behoort. In de experttraining is speciaal aandacht besteed aan de indeling van ve en het beoordelen van impact.

7.3 Toekenning budget

Negen aanvragen kunnen met het ve budget gefinancierd worden (90%). Dat betekent dat er één aanvraag op de reservelijst komt te staan. Op basis van het beschikbare budget en uitkomst van de beoordeling is de totale toekenning voor ve € 2.585.125. Hiermee is € 50.672 van het budget niet besteed. Voor het volgende project dat daarmee op de reservelijst staat, is nog een budget van € 215.198 nodig. De kans dat een reserveproject alsnog een toekenning krijgt is minimaal. Het NA kiest er derhalve voor een heel korte reservelijst te hanteren. De overige projecten ontvangen direct een afwijzing.